

1961

До

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

др. АНТОН ЮГОВ

Т У К

*Академик Бурев и
д-р. Валентин Бейков
Комисия по заедна на
Киевска пещера БАН*

Д О К Л А Д

- от НАЧО ПАПАЗОВ - министър на просветата и културата
- ТОДОР ПАВЛОВ - председател на Българската академия на науките
- ГЕОРГИ КУМБИЛИЕВ - министър на външната търговия
- МАРИН ГРАШНОВ - председател на Комитета по архитектура и благоустройство
- МАКО ДАКОВ - началник на Главното управление на горите
- и РАЙКО ДАМЯНОВ - председател на Българския туристически съюз

ОТНОСНО: обявявани за национални туристически обекти най-забележителните по красотата си и с археологически и зоологически находки пещери в България.

Другарю Председател,

В изпълнение на т.2 от 205-то постановление на Министерския съвет от 25 август 1960 година за по-нататъшното развитие на международния туризъм в България Министерството на просветата и културата, Българската академия на науките, Министерството на външната търговия, Комитета по архитектура и благоустройство, Главното управление на горите и Българския туристически съюз обсъдиха качествата на всички известни досега пещери у нас, които представляват голям интерес като природни забележителности, като исторически обекти и с редките и интересни археологически и зоологически находки в тях, с оглед обявяването им и подреждането им като национални туристически обекти.

При преценка качествата на пещерите сме имали предвид и близостта им до населени места, местности и обекти и пътища, свързани със сегашното и бъдещо развитие на международния туризъм в нашата страна.

Въз основа на направените проучвания смятаме, че качества на национални туристически обекти имат следните пещери:

1. МАГУРАТА край с. Рабиша, Видинско, отстои на 15 км. от ж.п. гара Димово и на 4 км. от шосето Видин - Белоградчик /Баба Вида « Белоградчишките скали/. Интересна е както със своята морфология и фауна, така и като археологически и исторически обект. Магурата е обитавана още през късно бронзовата епоха /1200-800 г. пр. н. е./, през късно римско време /IV-V в. н. е./, а по-късно - VII-X в. Тук са живяли славянски племена. По стените ѝ през бронзовата епоха /800 г. пр. н. е. са изписани рисунки с гуано - единствените открити за сега скални рисунки от тази епоха. През съпротивителното движение тя е служила като постоянно скривалище на местния партизански отряд.

На североизточните склонове на хълма, в който се намира пещерата, има голямо езеро, което разнообразява терена около пещерата и благоприятствува за неговото оформяване. В близко съседство с пещерата в с. Рабиша се намира плевня - партизанско скривалище и килийно училище.

2. ДЕВЕТАШКАТА ПЕЩЕРА отстои на 1.5 км. от с. Деветаки, Ловчанско, на десния бряг на р. Осъм - непосредствено до шосето София-Варна. Тя е една от най-грандиозните пещери у нас. Широк вход - 35/30 м. води в най-голямата у нас пещерна зала с 3.000 м. кв. площ и 100 м. височина. Тук, както и в пещерата Бачо Киро, край Приювския манастир, са открити материали от средния палеолит - 40.000 год. пр. н. е., за сега най-старите следи от човека у нас.

3. ЛЕДЕНИКА, Врачанско, отстои на 16 км. от гр. Враца. Тя е интересна с морфологията и фауната си и е втората в България пещера по разновидност на пещерни организми. Особено красива е през зимните сезони, когато пещерните води се вледеняват в красиви ледени образувания.

Близо до нея е живописния Сгуриградски проход и "Вратцата" край град Враца - места свързани с нашата история от XII-XIV в. Непосредствено до пещерата е интересната пропаст Змехва дупка, дълбока 61 м., с единствените у нас цветни образувания.

4. РУШОВАТА /ГРАДЕНИШКАТА/ ПЕЩЕРА се намира край с. Граденица на около 10 км. от град Тетевен. Тя е най-красивата пещера у нас, с чудни вътрешни образувания и богата фауна. В близо съседство с нея е пропастта Джебин трап, дълбок 82 метра, с интересни образувания и 25 метров подземен водопад.

5. СЪЮВА ДУПКА край с. Малка Бресница, Ловчанско, на около 4-5 км. от шосето София-Варна. Характерна е с интересна морфология и фауна.

6. ТЕМНАТА ДУПКА, намираща се край с. Лакатник, Софийско е една от най-големите пещери в нас. През нея тече подземна река, която образува много водопади и езера. Тя е пещерата с най-богата и разнообразна фауна. Тук живеят реликти, единствени в цял свят. Темната дупка е най-популярната пещера у нас и има около 20.000 посетители годишно.

7. КАРЛУКОВСКИ КАРСТОВ КОМПЛЕКС, Ловчанско, с пещерите Темната дупка, Проходна, Свирчовица, Банковица, Задъненка, Овнарката, Зиданка. Хайдушката пещера и местността Водопада /разрушена пещера/ представлява комплекс от крайно разнообразни карстови явления. Характерен е с разнообразна морфология, богата фауна и интересни археологически материали от епохата на палеолита до късното средновековие.

8. ЛЕПАНИЦА, край с.Велинград, Пазарджишко е интересна със своята морфология и фауна.

Намира се в съседство с курорта Велинград и новият Баташки водносилков път.

9. МОРОВИЦА се намира в близост до Гложенския манастир и е интересна като пещера, обитавана през палеолита.

10. БАЧО КИРО недалече от гр. Дряново, Габровско, отстои на 1-2 км. от ж.п.спирка по линията Дряново - Габрово. Тя е втората пещера у нас, в която е открит живот още от средния палеолит - 40.000 години пр.н.е. Намира се в живописен скалист терен и е в непосредствено съседство с Дряновския манастир. Пещерата Бачо Киро е една от много посещаваните пещери у нас.

11. КУМАНИЦА край с.Черни Осъм, Ловчанско е голяма пещера с подземна река и интересна морфология и фауна. Около нея има много други пещери и пропасти. В близко съседство с нея е най-дълбоката за сега пропаст в нас - Птичата дупка, дълбока 91 м. с интересна фауна.

12. ЛЕДЕНИЦА около с.Широка Лъка, Смолянско е интересна както с морфологията и фауната си, така и с подземните си води, които замръзват през зимните сезони и образуват интересни водопади и ледени фигури.

13. ТЕМНАТА ДУПКА край с.Калотино, Софийско е характерна с рядко разнообразна морфология, подземни реки и богата пещерна фауна. Намира се в близко съседство с църквите в с.Беренди и Калотино, известни с интересните си стенописи от XIV в.

14. ОРЛОВА ЧУКА край с.Пепелина, Русенско е характерна с рядко красива морфология и се намира в живописното корито на реката Русенски Лом. В съседство е с прочутите скални църкви от XII-XIV в. при с.Иваново и с.Басарбевце.

15. ЛЕДЕНИЦАТА е една от пещерите на Котленския карстов комплекс Сливенско. Подземни реки и водопади в пещерата замръзват през зимния сезон в красиви ледени образувания.

16. ДУХЛАТА, която се намира в полите на Витоша и се посещава от многобройните туристи от Димитровски и Софийски окръг е също интересна пещера.

Предлагаме Министерският съвет да издаде следното

РАЗПОРЕЖДАНЕ:

Обява за национални туристически обекти следните пещери:

1. Магурата край с.Рабиша, Видинско
2. Деветашката пещера край с.Девстаки, Ловчанско
3. Леденика - Врачанско
4. Рушовата /Граденишката/ пещера, край с.Градешница,Тетевенско
5. Съюза дупка край с.Малка Бресница, Ловчанско
6. Темната дупка край с.Лакатник, Софийско
7. Карлуковски карстов комплекс, Ловчанско
8. Репаница край с.Велинград, Назарджишко
9. Моровица край с.Гложене, Ловчанско
10. Бачо Киро край гр.Дряново, Габровско
11. Куманица край с.Черни Осъм, Ловчанско
12. Леденица край с.Широка лъка, Смолянско
13. Темната дупка край с.Калотино, Софийско
14. Орлова чука край с.Пепелина, Русенско
15. Леденицата, Сливенско
16. Духлата, Димитровско

МИНИСТЪР НА ПРОСВЕТАТА И КУЛТУРАТА:

/ Начо Папазов /

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БАН:

/ Т.Павлов /

МИНИСТЪР НА ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ:

/ Г.Кумбилиев /

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИТЕТА ПО
АРХИТЕКТУРА И БЛАГОУСТРОЙСТВО:

/ М.Грашнов /

Н-К НА ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ГОРИТЕ:

/ М.Даков /